

לבעלי דינין שיעמדו לפני הדיינים.

[ועל אף שדרשנו לעיל שפסוק זה מדבר בעדים, הרי אין הכוונה למעט את בעלי הדינים, אלא לרבות גם את העדים].

אמר רבי יהודה: שמעתי, שאם רצו הדיינים להושיב את שניהם — מושיבין; איזהו האסור לשבת? — שלא יהא אחד מבעלי הדין יושב ואחד עומד. אחד מדבר כל צרכו ואחד אומר לו הדיין: קצר דברך!

דבר אחר: "בצדק תשפוט עמיתך" — הוי דן את הברך לכף זכות. והיינו, שאין הפסוק מדבר בבעלי דין הבאים לפני הדיין, אלא הוא הדרכה, למי שרואה את חברו עושה דבר מה שאפשר להעריכו כעבירה ואפשר להעריכו כמעשה זכות, שעליו להכריע את הספק ולדונו לצד זכות, ולא לחושדו במעשה עבירה.

תני רב יוסף: "בצדק תשפוט עמיתך", 'עמיתך' משמעו 'עם שאתך'. מי שאיתך בתורה ובמצוות — השתדל לדונו יפה! ולקמן מבואר שאם יש לדיין דון כמה דינים עליו לדון את דינו של תלמיד חכם בתחילה, כי יש לו זכות קדימה.

[ומביאה הגמרא מעשה שבו הקדימו את דינו של תלמיד חכם]:

רב עולא בריה דרב עילאי הוה ליה דינא קמיה דרב נחמן.

שלא ליה רב יוסף לרב נחמן להודיעו: עולא — חברנו, עמית בתורה ובמצוות!

אמר רב נחמן ותמה: למאי שלא לי רב יוסף הודעה שכזאת? וכי כוונתו לחנופי ליה, שישא חן בעיני?

הדר אמר רב נחמן, כנראה שכוונתו של רב יוסף היתה להודיעני זאת, כדי למישרא בתיגריה. להקדים לדון את דינו לפני דינים אחרים, בזכות היותו תלמיד חכם.

אי נמי, כוונתו של רב יוסף היתה למקרה ל-ב של שודא דדייני, שהדיין צריך להכריע לפי ראות עיניו למי לתת, משום שהדבר אינו יכול להיות מוכרע לפי הדין [וכגון: מי שצווה את נכסיו לאדם בשם מסוים, ובאו שני אנשים בעלי אותו השם, ואי אפשר להכריע מי הוא הזוכה. ואז מכריע הדיין כראות עיניו]. ולפיכך הודיעו רב יוסף שעולא ראוי לקבל, בהיותו חכם וצדיק.

אמר עולא: מחלוקת רבי יהודה וחכמים אם חייבים בעלי הדין לעמוד לפני הדיינים, היא רק בבעלי דינין. אבל בעדים, דברי הכל — בעמידה! דכתיב "ועמדו שני האנשים".

התחייבות הבעל דין לנהוג לפי עדות העד האחד.

אבל במקום שעד אחד נאמן מן התורה, כגון במיתת הבעל ובעדות על סוטה שנטמאה, שעליו אמרו שהוא נאמן כשניים, הרי הוא חייב בקרבן שבועת העדות, אם הוא עד כשר.

את עדותו], הוא יהיה פטור מקרבן שבועת העדות, כיון שהוא אינו עד, אלא נאמן בלבד!

אך הביא רע"א את דברי הר"ן בשם הירושלמי, שגם אם קיבל עליו עד אחד כשר אין בו חיוב שבועת העדות, וביאר, שהטעם הוא מחמת שקבלת הבעל דין אינה נותנת תוקף לעדות העד האחר בתורת עדות, אלא היא רק